

Edin Šarčević

O šutnji pravnika(editorial, Sveske za javno pravo, Sarajevo 13/2013,
ss. 1 i 2)

Šutnja je oblik neverbalne komunikacije: ne govori se i ne proizvode se glasovi. Ona je, ipak, akt svjesne komunikacije i podrazumijeva sposobnost govora. Šutnja može biti znak napete pažnje, govornici je koriste da se razmisli o tezi, u teatru se šuti kako bi se koncentriralo na radnju ili kako se akteri ne bi ometali. U pojedinim zanimanjima je obaveza na šutnju dio profesije, a svuda optuženi imaju pravo da „zašute“. U pravnim sistemima šutnja ne znači po sebi ni „da“ ni „ne“ – ona je suprotnost iznošenju stava, deklarisanju volje. Staro načelo „saglasnost se pripisuje onome koji šuti tamo gdje bi se trebao i mogao usprotiviti,“ („qui tacet consentire videtur, ubi loqui debuit atque potuit“; papa *Bonifatius VIII*) važi danas u pravu, općenito samo u izuzetnim slučajevima, tamo gdje govorimo o „normiranim šutnjama“ ili „dogovorenoj šutnji“ među trgovcima u trgovačkim društvima.

Centar za javno pravo je u ovoj godini odustao od obrade dvije teme: državna imovina i Visoko sudsko i tužilačko vijeće. Razlog je jednostavan: za svaku temu se između stotinu pozvanih pravnika, sudija visokih sudova, znanstvenika, pravnika pri ministarstvima i profesora na visokim pravnim školama, prijavio po jedan izvijestilac. Državna imovina je otvoreno pitanje u BiH koje je odlukom Ustavnog suda samo inicirano, a rasprava o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću podrazumijeva stručnu valorizaciju ove ustanove i ocjenu njene, sve očiglednije prakse, da vlastite stavove formulira prema idologemima političara iz RSa. Obje teme su naprosto provocirale stav pravnika kako bi se ponudila rješenja iz struke. Uslijedila je – šutnja!

Ovaj oblik neverbalne komunikacije danas karakteriše bosanskohercegovačke pravnike, oni su zajednica šutnje. Problemi o kojima se šuti su dramatični i mogu se samo dijelom nabrojati: institucionalni pritisak političara, vaninstitucionalni pritisak Strukturalnog dijaloga, nedovršene reforme pravosuđa i nestručno odbacivanje zahtjeva za jednim vrhovnim sudom, karijerizam i politička korupcija. U bilans šutnje ulazi aranžiranje pravnika sa postojećim konstelacijama. Ovdje dolazimo do pozicija u kojoj se prihvatanje ili odbijanje nekog rješenja mora razumijevati iz konkretne situacije. Sjetimo se još jednog citata pape *Bonifatusa VIII*: „Qui tacet, consentire videtur“ („Ko šuti, čini se da je saglasan“). U nešto modernijem ruhu i, skoro, s pravnim prizvukom ovaj stav odjekuje i u rečenici *Thomasa Hobbesa* (*The Elements of Law*, 1650) kojom se traži da se šutnja shvati kao znak odobravanja, jer je lako reći ne, kada se ne potvrđuje! Dakle, pristaju li pravnici na diktat politike koja fingira djelovanje u pravnom vakumu i svaku proizvoljnu zamisao pokušavaju uobličiti kao pravo, smiju li pravnici pristati na šutnju o predmetu na čijoj primjeni rade?